

**DEVİRİMCİ
MÜCADELEDE
ÖĞRETMENLER**

TÜSTAV

MÜCADELE YAYINLARI

TÜSTAV

**DEVİRİMCİ
MÜCADELEDE
ÖĞRETMENLER**

TÜSTAV

MÜCADELE YAYINLARI

Temmuz 1990

TÜSTAV

DEVİRİMCİ MÜCADELEDE ÖĞRETMENLER

Haziran Yayıncılık Ltd. Şti. Ad. Mücadele Yayınları

Sahibi: Gülten Şeşen; Adres: Binbirdirek Mah. Terzihane Sok. No.11/1 Sultanahmet-İST.

Tel: 516 24 14

DİZGİ-BASKI: GÖZLEM MATBAACILIK TEL: 516 50 31

GİRİŞ

Ülkemizde egemen üretim biçiminin çarpık olması gibi eğitim de temelinden çarpıktır. Bu çarpıklık, kendisini tepeden tırnağa eğitimin faşistleştirilmesiyle göstermiştir.

Eğitim emekçilerinin bu süreçte eğitimin demokratikleştirilmesi, halkımız için daha yararlı hale gelmesi ve öğretmenlerin ekonomik-demokratik açıdan daha iyi bir konuma gelmesi için sürdürdükleri mücadele küçümsenmeyecek bir tarihe sahiptir.

Kitlelerin örgütlerinin dağıtılarak yoğun bir suskunluk içerisine düşürüldüğü, beyinlerde derin tahribatların yaratıldığı, 12 Eylül döneminde faşizmin yasalarına ve gözdağlarına rağmen boyutlanan mücadele artık bir ivme kazanmış durumdadır. Öğretmenlerin mücadelesi de bu ivmenin bir halkası durumundadır.

Ancak bu mücadelede yani demokrasi mücadelesinde yer alan öğretmenlerin geçmişte ve günümüzde uğradıkları kayıpları da hesaba katarak önlerine yeni hedefler, yeni programlar koymas gerekmektedir. Çünkü 12 Eylül rüzgârı birçok alanda olduğu gibi bu alanda da birçok şeyi silip süpürdü. Bu nedenle mücadelemiz geçmişe oranla daha çetin olacaktır kuşkusuz.

Devrimci Mücadelede Öğretmenler böylesi bir mücadelenin somut olarak perspektifini koymayı, programını çizmeyi mücadeleyi daha bilinçlice hayata geçirmek açısından zorunlu görmektedir.

İşte bu kitapçıkta Devrimci Mücadelede Öğretmenler bir ölçüde bunu hedeflemektedirler.

Eğitimin ne olduğu, ülkemizdeki eğitimin somut durumuna bu kitapçıkta kısa da olsa yer vermekteyiz.

Bir yandan Türkiye'de öğretmenlerin örgütlenme ve mücadele tarihine ilişkin aydınlatıcı bilgi verirken, diğer yandan özellikle bugün varolan EĞİT-DER'i değerlendirelimiz ve bakış açımız burada özel bir önem kazanıyor. Çünkü yapıp ettiklerimiz ve edecelerimiz böylesi bir örgütün varlığı karşısında takındığımız tavır, EĞİT-DER'e karşı anlayışımızın önemli bir parçası durumundadır. Devrimci Mücadelede Öğretmenler statükoculuğun ve uzlaşmacılığın bir ürünü olan ve mücadeleyi yasallık ve bürokratism çemberine hapsedenlere karşın meşru zeminde aktif mücadeleyi savunmaktadır. Bu nedenle EĞİT-DER'i değerlendirirken "Nasıl bir EĞİT-DER olmalı?" sorusu da kafalarda açılacaktır.

Hep demokratlıktan dem vuranların bir demokratik kitle örgütü olan EĞİT-DER'de DKÖ'lere özgü ilkeleri hiç tanımaz hale geldiklerine sıkça tanık olduk. Bu bakımdan demokratik kitle örgütü anlayışımızı, DKÖ'lerin genel ilkelerini ayrıca açmayı uygun gördük.

Biz Devrimci Mücadelede Öğretmenlerin gerek EĞİT-DER, gerekse de kamu çalışanları çerçevesinde öne koyduğumuz önemli bir talebimiz var; sendikalaşma sorunu. Buna önemli bir talep gözüyle bakarken nasıl bir sendika istediğimizi, bu sendikaya nasıl, hangi araçlarla kavuşacağımızı kısaca belirtmeye çalıştık.

Bunun dışında eğitimin ve öğretmenlerin bütünüyle sorunlarını, taleplerini bir bir ortaya koymak bu kitapçığın ayrı bir amacı oldu. Çünkü sorunların ve taleplerin ötesinde gözü kapalı bir örgütlülük ve mücadele düşünmek saçmalaktır. Bu bakış açısıyla, buradan edineceğimiz bilgiler mücadelemize ışık tutacaktır. Ayrıca uzun vadeli olarak eğitimi nasıl bir eğitim sistemiyle değiştirmek istediğimizi de ortaya koymaya çalıştık.

GENEL OLARAK EĞİTİM NEDİR?

U toplumsal bir varlık olarak insan, toplumsal iş'le beraber varoldu. Alet yaparak ve onun vasıtasıyla hem doğayı hem de kendini değiştirdi. İşte bu toplumsal süreçle beraber eğitim de ortaya çıktı. İnsanoğlu üretim süreci içinde gerek üretimsel bilgilerini, gerekse insanlar arasındaki ilişkilerin dokusu olan ahlaksal, kültürel, zihinsel bilgilerini zenginleştirdi, biriktirdi ve yeni kuşaklara aktarmaya başladı. Bu eğitimsel faaliyet, üretim faaliyetine doğrudan bağımlı ve vazgeçilmezdi; doğrudan doğruya insanoğlunun varoluş sorunuuydu. Eğitim, insanlığın yarattığı maddi ve zihinsel zenginliklerin aktarılması sürecidir.

İnsanlık tarihinin başlangıç döneminde eğitim ve iş içiçeydi. Birbirinden ayrılmasını gerektirecek ekonomik ve sosyal koşullar henüz oluşmamıştı. Ancak işbölümünün ortaya çıkması, giderek sınıfların şekillenmesiyle beraber eğitim de üretimden ayrıldı ve bağımsızlaştı. Eğitimin çeşitli toplumsal kurumlar vasıtasıyla bağımsızlaşması kapitalizm koşullarında doruğa çıktı. Çünkü kapitalizm, kölec ve feodal toplumlardan farklı olarak eğitimli işgücüne, belli eğitim dallarında uzmanlaşmış insan gruplarına ihtiyaç duyar. Marks'ın dediği gibi, "genel insan doğasını belli bir iş dalında hüner ve beceri kazanabilecek şekilde değiştirmek, gelişmiş ve özel türde bir işgücü olabilmesini sağlamak için belli bir eğitim ve öğretime gereksinim vardır." (Lenin ve Eğitim, Sorun Y. sf.50)

Eğitim, üretim faaliyeti gibi insanlığın varoluş koşullarından biridir ve bu anlamda bütün üretim tarzlarında vardır. Eğitim bu yanıla genel olarak bir "süreklielik" arzeder. Ancak eğitim, toplumsal formasyonlara göre biçimlenir ve egemen sınıfa hizmet eder.

Kölecı ve feodal toplumlarda eğitim, bütünüyle emekçi sınıflardan uzak tutuluyordu. Eğitim, egemen sınıfların özel malıydı. Kapitalist toplumda işgücünün "özgür" olmasıyla beraber ve bunun bir sonucu olarak eğitim de biçimsel olarak kitleselleşti. Ancak eğitim burjuvazinin çıkarlarına hizmet ediyordu. Burjuvazi ancak ihtiyaç duyduğu oranda eğitimi yaygınlaştırıyor, geniş işçi yığınlarını ise eğitimsiz köleler olarak fabrikalarda çalıştırıyordu.

Süreç içinde kapitalizmin gelişmesiyle beraber işçi sınıfının mücadelesiyle eğitim en azından biçimsel olarak tüm halka açık bir hale geldi. Ancak görece olarak eğitimin yaygınlaşması onun sınıfsal özünü ortadan kaldırmıyordu. Bugün de emperyalist-kapitalist ülkelerde bile eğitim bakımından geniş işçi yığınlarının düzeyi ile burjuva bireylerin düzeyi açısından çok büyük fark vardır. Çünkü ekonomik zorunluluklar nedeniyle (işçinin yaşayabilmek için çalışma mecburiyeti, eğitimin paralı olması vb.) eğitimden geniş işçi yığınlarının yararlanabilmesi olanaksızdır.

Burjuva toplumunda eğitim, burjuvazinin çıkarlarına temel olarak iki alanda hizmet eder. Birincisi, insanların eğitimi vasıtasıyla burjuvazi ihtiyaç duyduğu teknik ve kültürel alanda uzmanlaşmış işgücünü elde eder. Bu eğitilmiş orduyu üretim faaliyeti yanında askeri, bürokrasi, sanat vb. daha pek çok alanda kullanarak burjuva toplumunun yaşamasını sağlar. Eğitim, ikinci olarak, burjuva ideolojisinin tüm toplum bireyelerine daha ilkokul sıralarından başlayarak nüfuz edebilmesinin bir aracı olarak kullanılır. Çocuklar, gençler burjuva ahlakıyla yetiştirilir, bireycilik aşılır, burjuva düzeninin propagandası yapılır. Bu bakımdan eğitimin yaygınlaştırılması da burjuvazinin çıkarlarına uygun düşmektedir.

Burjuva sınıfına hizmet edecek şekilde organize edilen eğitim bundan dolayı gerçek anlamda hiçbir zaman modernleşmemiştir. Modern eğitim, skolastik eğitimden temelden farklı olarak eğitim ve üretimin birliğine, insan kişiliğinin eğitilmesine hizmet eder. Burjuvazi bunu ancak kendi sınıfsal çıkarlarına uygun düştüğu kadarıyla yapmıştır. Bu yüzdendir ki, burjuva eğitim, insanın çok yönlü gelişmesine hizmet edememiş ve cansız kuru bilgilerin

aktarılmasından kurtulamamıştır. Yani burjuva eğitim skolastik eğitimi özünde aşamamıştır. Öte yandan en önemlisi politeknik, zihinsel, bedensel, ahlaksal, kültürel eğitim birliği burjuva toplumunda sağlanamamıştır. Çünkü burjuvazi bilinçli olarak eğitimin bu temel öğelerini bölmüş, birbirinden kopartmıştır. Burjuva toplumunda insan, eğitimin bu alanlarından birinden diğerine geçmek zorunluluğu karşısında bırakılmaktadır. Burjuva eğitimin genel olarak insan eğitiminden uzak, sınıfsal çıkarlarına hizmet etmesinin sistemi böyle kurulmuştur.

Ancak komünist toplum eğitimi insanın tüm yönlerinin yeteneklerinin geliştirildiği, insan kişiliğinin eğitildiği bir düzeye ulaştırabilir. Çünkü komünist toplumda sınıflar ortadan kalkar ve bu açıdan eğitim belli bir sömürücü sınıfın çıkarlarına hizmet etmekten kurtulur. Böylece eğitim, zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına geçen komünist toplumda insanoğlunun hizmetine geçer.

Komünist toplumda eğitim, üretimle yaşamla buluşur, içiçe geçer; bilinçli, bağımsız ve yaratıcı bir kimliğe kavuşur; insanın tüm yönlerinin gelişmesine hizmet eder. Eğitim, komünist toplum da parçalanmış olmaktan kurtularak, bütün parçalarıyla birleşir ve toplumsallaşır.

TÜSTAV

ÖĞRETMEN KİMDİR?

Öğretmen, eğitim faaliyetinin emekçisidir; onun yaratıcısı ve uygulayıcısıdır. Lunaçarski'nin deyişiyle öğretmen, "görekli, çok nazik hücreyi, yani insan kişiliğini inşa eden en nazik mühendistir." Onsuz toplum anlamsızdır.

Ancak eğitimin egemen sınıfların çıkarlarına göre biçimlenmesinden ve hizmetinden dolayı öğretmenin de objektif olarak bu mekanizmanın bir parçası haline gelir. Sömürücü toplumlarda öğretmen gücünü ve bilgisini sömürücü mekanizmaya hizmet eden eğitimin emrine verir. Aydın tabakasının önemli bir bölümünü meydana getiren öğretmenler, aydınlanma görevini böylece sömürücü sınıfların çıkarlarına uygun olarak yerine getirirler.

Öğretmenlerin bu objektif konumu elbetteki onların politik-ideolojik işlevlerini de bütünüyle belirlemiyor. Öğretmenler aydın yapılarından dolayı sömürücü rejimin niteliğinin farkına varır, gücünü ve bilgisini emekçi sınıfların hizmetine vermeye hazır demokrat bir özelliğe sahiptirler. Öğretmen bu yapılarından dolayı sömürücü burjuva rejiminin hismine uğramaktan kurtulamaz; polis baskısına uğrar, sürgüne gönderilir, hapishaneye atılır, işinden kovulur.

Emperyalizme bağımlı ülkelerde öğretmenler, emekçi halkın mücadelesinde yer alırlar. Çünkü öğretmenler gerek aydın özelliklerinden gerekse mesleklerinin doğal bir sonucu olarak halkın

yaşam koşullarını, ruh haline yakından tanımlarından dolayı objektif olarak sömürücü rejime hizmet eden eğitim sisteminin bir parçası olmalarına rağmen emekçi halkın mücadelesi ve örgütlenmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Öte yandan öğretmenler de yaşamsal düzeyleri bakımından yoksulduklar. Bu açıdan da emekçi halkın yoksul kesimleri içinde yer alırlar. Öğretmenler emekçi halkın emperyalizm ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadele ve örgütlenmelerine katılmaları yanında, okulun ve eğitim demokratikleştirilmesi mücadelesini de verirler. Böylece özellikle lise ve üniversitelerde öğrenci gençliğin devrimci mücadelesinin çok yakın ittifakıdır.

"İnsan kişiliğini inşa eden en nazik mühendis" öğretmen, asıl toplumsal konum ve işlevine sosyalist toplumda kavuşur. Öğretmenin, günümüz sömürücü toplumlarındaki mücadelesi bu kutusal göreve hazırlanmadır bir anlamda. Sosyalist toplumda öğretmen, yalnızca toplumun genel aydınlanmasını değil, komünist aydınlanmayı sağlar; sömürücü toplum düzeni alışkanlıklarının ortadan kaldırılması kavgasını verir; komünist politikayı okula taşır. Kısacası öğretmen sosyalist toplumda "yeni insan"ın yaratılmasında temel bir fonksiyonerdir.

The logo of TÜSTAV is a stylized, abstract representation of a building or a structure. It consists of a large, dark grey square with a white outline. Inside this square, there are three horizontal white bars of varying lengths, stacked vertically. The top bar is the shortest, the middle bar is medium length, and the bottom bar is the longest, creating a sense of depth and structure.

TÜSTAV

ÜLKEMİZDE EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim sistemi emperyalizm ve oligarşinin çıkarlarına göre bi-mlenmiştir. Bu bakımdan eğitim proğramları emekçi halk, çocuk ve gençlerinin kafalarının gereksiz, kuru ve cansız bilgilerle doldurulmasından ve faşist-gerici propagandadan başka birşey ifade etmez. Ülkemizin eğitim sistemini gözler önüne sermek başlı başına bir araştırma konusu olduğundan, burada belli başlı özellikleri üzerinde duracağız.

Eğitim sistemi, gerici-faşisttir: Okul ders kitapları Türkçülük propagandasıyla doludur. Bunun yanında bilim düşmanı islami düşünceler okutulmaktadır. Açık faşist cuntalar "demokrasi kur-taran" hareketler olarak gösterilmektedir.

Eğitim sistemi cansız, kuru bilgiler üzerine kuruludur: Üretimden tamamen kopuk olan eğitim sisteminde pozitif ve sosyal bilgiler gerekli-gereksiz ayrımı yapılmadan çarpıtılmış ve burjuva bakışıyla kafalara doldurulmaktadır. Öğrenciler okul bitince bu bilgileri unutmaktadırlar.

Eğitim sistemi paralıdır: Emekçi sınıf insanı çocuğunu okutabilmek için hem okula para vermek zorundadır, hem de çocuğunun eğitim araç-gereçlerini satın almak durumundadır. Parası olmayanın okumaya da hakkı yoktur.

Eğitim sistemi çarpıktır: Oligarşi ve emperyalizme hizmet eden bir eğitim sisteminin çarpık olmaması imkansızdır. Çarpıklı-

ği her bakımdan görmek mümkündür. İlkokuldan üniversiteye kadar okulların Türkiye sathına dağılımı çarpıktır. Okullar kimi şehirlerde çok fazladır; kimi şehirlerde ise yoktur. Öğrenci, okumak için evini terketmek zorundadır. Kimi yerlerde öğrenci okul bula-mazken, kimi yerlerde bir sınıfa yüzlerce öğrenci düşmektedir. Kimi okullarda öğretmen fazlalığı, kimi okullarda öğretmen yokluğu vb.

Eğitim sistemi gerçek anlamıyla laik değildir: Modern eğitim dinin eğitimden tamamen çıkarılmasıyla başlayabilir. Oysa Türkiye'de dersler, dinsel propagandayla doludur; bilimsel bilgiler dinin süzgecinden geçirilerek verilir. Bütün bunların yanında eğitim programlarında din ayrı bir ders olarak, üstelik zorunlu bir ders olarak okutulmaktadır. Ayrıca devlet imam hatip okulları açarak, eğitimde laikliği bu açıdan da ortadan kaldırmıştır.

Eğitim sistemi ayrıcalıklıdır: Paralı oluşuyla zaten ayrıcalıklı olan eğitim sistemi ayrıca burjuva çocukları için eğitim veren paralı okullarla tam anlamıyla ayrıcalıklı bir duruma sokulmuştur. Burjuva çocukları, ilkokuldan üniversiteye kadar ayrıcalıklı paralı okullarda okumaktadırlar.

Kürtçe eğitim yasaktır: Ülkemizde Kürt ulusu milli baskı ve zulüm altındadır. Bütün ulusal hakları gibi kendi dilinden eğitim yapma hakkı da elinden alınmıştır. Türkçe eğitim veren okullarda Kürt çocuk ve gençleri zorunlu bir asimilasyona tabi tutulmaktadır.

Eğitim sisteminin emperyalizm ve oligarşiye hizmet etmesinden dolayı içinde bulunduğu durumu daha fazla anlatmaya gerek yok. Kısacası, Türkiye'de eğitim sistemi emperyalizm ve oligarşinin çıkarlarına hizmet eden, burjuva yoz ahlakının aşılandığı, üretimden tamamen kopuk olarak kuru, cansız bilgilerin verildiği, faşist-gerici bir programa dayanan adaletsiz, ayrıcalıklı, geniş emekçi yığınları, özellikle kadınları cahil bırakan bir sistemdir. Bütün bunlara okullarda öğrenci-öğretmen temsiline dayanan demokratik bir işleyişin olmayışını, dayağın eğitimin bir parçası olduğunu, öğretmenlerin aldıkları maaşın ev kirasını bile karşılamaya yetmediğini vb. ekleyebiliriz.

Böylesi bir eğitim sistemi, demokratik halk devrimiyle yıkılmadıkça, emekçi halk yararına bir eğitim sisteminin kurulması imkansızdır.

EĞİTİM EMEKÇİLERİNİN MÜCADELE TARİHİ

Merkezi feodal Osmanlı devletinde eğitim ve öğretim medreselerde ve "Enderun" denilen saray okullarında yapıyordu. Özel ve ayrıcalıklı bir konumu olan Enderun dışında medreselerdeki eğitim dine dayalı idi. Medreselerde ders verenlere müderris denilirdi. Müderrisler ya medreselerde yetişmiş ya da kendi kendini yetiştirmiş kişilerdi.

Merkezi otoriteden dolayı kapitalizmin gelişmesine ve buna bağlı yeniliklere kapalı kalan Osmanlı devleti eğitim ve öğretimde de çağın gerisinde ve alabildiğine çarpık bir konumdaydı.

III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde batılı kapitalistlerin dayatmalarıyla askeri-teknik eğitim ve öğretim haberleşme vb. alanlarda bir takım zoraki yenilikler yapıldı. Bu yeniliklerden biri de eğitimle ilgili idi. II. Mahmut'un 1824 yılında çıkardığı bir fermanla ilköğretim zorunlu kılındı. Ancak öğretmen yetiştirecek ilköğretmen okulu ise Darülmuallim adıyla 1848 yılında açılmıştır.

Açılan öğretmen okulu sayıca yeterli miktarda öğretmen yetiştiremediği için uzun yıllar imamlar da okullarda ders vermişlerdir.

Bu dönemde kurulmuş bulunan ilmi, edebi ve eğitsel nitelikli dernekler vardır. Öğretmenler o zaman bu tür derneklere üye olmuşlardır.

Öğretmenlik mesleğinin yaygınlaşmasıyla birlikte devlet yönetimi veya ilgili kuruluşlar öğretmenlerin davranışlarını denetim altına alıcı yasalar çıkarmaya başlamıştır.

1869'da çıkan bir 'nizamname' ile öğretmenlere en az 5 yıl hizmet zorunluluğu konmuştur. Bunun yanında herhangi bir özür olmadan derse girmeyen öğretmenlerin maaşı kesilir, ayda 10 gün derse girmeyenler ise meslekten çıkarılırdı.

Osmanlı devleti hem feodalizmi ve onun ideolojisinin işlendiği kurumları yaşatırken, hem de emperyalistlerin zorlaması sonucu kapitalist ilişkilerin gelişmesine imkan veriyordu. Ama egemen olan feodalizm ve onun ideolojisi olduğu için, ilk öğretmen okullarında yetişen öğretmenler medreseler dışındaki okullar, gericilerin saldırılarına uğruyordu. Yapılan propagandalar sonucu öğretmene iyi gözle bakılmıyordu.

1876 yılında tahta çıkan II. Abdülhamit Osmanlı aydınlarının da baskısıyla meşrutiyeti ilan etti. Aynı yıl Osmanlı Rus savaşını bahane ederek meclisi feshetti.

II. Abdülhamit'in baskı ve zorbalığının hakim olduğu 1876-1908 yılları arasında, her türlü dernek kurmakta yasaktı. Bu nedenle öğretmenlerin bir örgütü yoktu.

Bu dönemde öğretmenler sürekli gözetim altında tutuluyor, faaliyetleri izleniyor, okullarda anlatılanları denetlemek için öğrenci casuslar yerleştiriliyordu.

Öğretmenler, Anadolu köylerinde baskı ve zulme karşı propaganda yapıyorlardı. Yine o dönemde ilerici-aydın birçok insanın yetişmesinde öğretmenler, önemli bir rol oynamışlardır. Düzene karşı yürütülen gizli faaliyetlerin başında öğretmenler de yer almışlardır.

1908 Yılı ve Sonrası

1908 yılında İttihat ve Terakki Alman emperyalistlerinin de yardımıyla II. Abdülhamit'e II. Meşrutiyeti ilan ettirip meclisi açtırdılar. İktidar olan parti, burjuva yenilikleri yapmaya girişti.

1908 yılında estirilen özgürlük havasından dolayı dernek kurma olayı yaygınlaşmıştır. Artık meslek statüsü belli olan öğretmenler de ilk olarak kendi derneklerini kurmuşlardır. İstanbul'da kurulan bu derneğin adı Encümen-i Muallim'dir.

Bu girişimden sonra İstanbul'da çeşitli kademedeki okul öğretmenleri Muhafaza-i Hukuku Muallimin Cemiyeti adlı bir dernek kurmuşlardır. Bu dernek "öğretmenlerin haklarını savunmak için" hareket edeceğini beyan etmiştir.

1908 yılı sonunda iki dernek birleşerek Cemiyet-i Muallimin adını almıştır.

Alman emperyalistlerin desteğindeki İttihat ve Terakki iktidarı, 31 Mart 1909'da gericilerin saldırıları karşısında şaşkına döner. Ayaklanma bastırılrsa da bir çok kurum gericiler tarafından dağıtılır. Aynı olay Cemiyet-i Muallimin de başına gelmiş, başkanı tutuklanmıştır.

Kuşkusuz ki öğretmenleri içinde buldukları sosyo-ekonomik ve siyasi ortamın dışında değerlendiremeyiz. Osmanlı imparatorluğunda batılılaşma denilen kapitalist ilişkilerin gelişmesi döneminde ya devleti kurtarmak ya da "Türklük"e ulusal bir kimlik kazandırmak için çeşitli fikir akımları oluşmuştur.

Bu fikir akımlarının başlıcaları, Osmanlıcılık, Türkçülük, İslamcılık, Garpcılık idi. Öğretmenler ise bu fikir akımlarının hemen hemen hepsinden etkilenmişlerdir.

Ayrıca komşu ülkelerdeki sosyalist hareketlerin de etkisiyle oluşan Prens Sabahattin'in 'serbestçilik' akımı öğretmenleri de etkilemiştir. Ayrıca, kendileri eğitimci olan Ethem Nejat, Mustafa Suphi eğitim emekçilerini ve eğitim politikasını etkilemeye çalışmışlardır.

Öğretmenler 1909'da dernekleri basılıp kapatıldıktan sonra, 1914 yılına kadar örgütsüz kalmışlar, 1914 yılında Muallimler Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Bu derneğin amacı arasında "öğretmenlerin tanışmaları, bilimsel, toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak, halkın yaşama düzeyini yükseltmek" biçiminde bir madde vardı.

1914 yılında patlak veren I. Emperyalist Paylaşım Savaşı ülkemiz insanını da korkunç bir yıkım ve açlık çemberi içine almıştır. Genç öğretmenler askere alındığı gibi, geriye kalanlar da eğitimden çok cephe gerisinde uğraşmışlardır.

1918 yılı 30 Ekimde imzalanan Mondros Mütarekesi ve sonrasında Osmanlı devleti fiilen çökmüş, Türkiye sınırları içerisindeki halklar emperyalistler tarafından kısıkaç içerisine alınmışlardır.

Ülkenin işgaline özellikle de İstanbul'un, İzmir'in işgal edilme-

sine ilerici aydınlar ve bunlar içerisinde özellikle de öğretmenler tepki göstermişlerdir. Öğretmenlerin öncülüğünde işgali kınama, işgalcilere karşı savaş çağrısı yapmak için mitingler yapılmıştır. Bu mitinglerin organizasyonunu ise büyük ölçüde Muallimler Cemiyeti yapmıştır.

Kurtuluş Savaşı ve Sonrası

Öğretmenler I. Dünya Savaşı da dahil, Balkan Savaşlarından bu yana tam bir ekonomik sefalet içindedirler. Kurtuluş Savaşı döneminde ise maaşlarını doğru dürüst alamamışlardır.

1920 yılında çeşitli illerin öğretmenleri ekonomik sorunlarına karşı ilgisizliği protesto için derslere girmemeye başlamışlardır. İlk ve önemli sayılabilecek bu boykot sonucunda öğretmenlere maaşları ödenmeye başlanmıştır.

Kurtuluş Savaşına önderlik eden küçük burjuva Kemalistler, Osmanlı'dan cılız bir ekonomi devralmışlardı. İktidarda kalmak için emekçilerin ekonomik-demokratik taleplerine cevap verecek güçte değildi.

1920 yılındaki boykottan sonra, öğretmenlerin maaşı bilinçli olarak düşürüldü. Geçinemeyecek olan öğretmen nasıl olsa istifa edecek, yerine daha düşük maaşla çalışabilecek insan nasıl olsa çıkacaktı. Bu politika kısa sürede tuttu.

1920'deki boykot öğretmen mücadelesinde önemli bir güç kaynağı olmuştur. 1921 yılında İstanbul'da aylardır maaş alamayan öğretmenler dersleri boykot etmeye başladılar. Eylem sonucunda ise maaşlar ödenmeye başlanmıştır.

1921 yılı mayıs ayında öğretmenlerin ilk merkezi birliği olan Türkiye Muallime ve Muallim Dernekleri Birliği (TMMDB) kurulmuştur.

Öğretmenlerin genelini içine alabilecek böyle bir birlik olmasına rağmen, o zamanın Hakimiyet-i Milliye gazetesi öğretmen örgütlerinin öğretmenlerin sorunlarıyla uğraşmadığını, kendini hayır kurumu gibi gördüğünü belirtmiştir. Gazetenin haklılık payı olsa gerek ki 1921'de İstanbul'da ilkokul öğretmenleri bir boykot yapmış, TMMBD ise bir bildiri yayınlayarak olayla ilgileri olmadığını, kendilerini bağlamadığını belirtmiştir.

Bu duruma tepki gösteren ilkokul öğretmenleri TMMBD'den

ayrılarak ilkokul öğretmenlerini içine alan Mekatib-i İptidaiye Muallimleri Cemiyeti adlı bir dernek kurmuşlardır.

1921 yılı Temmuz ayında Eğitim Bakanlığının çağrısıyla TMMBD'nin de desteğiyle 250 bay ve bayan öğretmenin katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı medreselilerin saldırısına uğramış, mecliste milletvekili olan mollalar ise bay ve bayanların karışık oturmalarından dolayı TMMBD'yi M.Kemal'e şikayet etmiştir. M.Kemal uzlaşmacı bir tavırla mollara hak vermiş, diğer yandan TMMBD'liler medreselileri şikayete gittiğinde de onları haklı bulmuştur.

1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi, iktidarda olan küçük burjuvazinin bağımsız olarak ekonomik ve sosyal hayatta belirleyici olamayacağını ortaya çıkarmıştı. Bu kongrede palazlanma aşamasında olan burjuvazi lehine tavizler verilirken, diğer yandan küçük burjuvalar 'devletçilik' şiarıyla devletçi kapitalizm politikasını 1930'larda uygulamaya giriştiler.

1925 yılında Takrir-i Sükun Kanunu ile tüm parti ve dernekler kapatılmıştır. Ancak bu arada TMMBD'nin kapatılmadığı görülüyor. Aynı yıl adını Türkiye Muallimler Birliği olarakta değiştiriyor. Mustafa Kemal ve İ.İnönü'nün de üye olduğu bu dernek öğretmenlerin tüm sorunlarından uzak bir konumdaydı. O nedenle kapatılmaya gerek duyulmamıştı.

Türkiye Muallimler Birliği 1928 yılında kendiliğinden fesh oldu.

1929 yılında ise İstanbul muallimleri, eski birliklerini yeniden canlandırmak için İstanbul Muallimler Birliği'ni kurmuşlardır.

Atatürk döneminde eğitime, özellikle de öğretmenlere büyük önem verildiği söylenece de, bunun gerçeğe pek ilgisi yoktur. Öğretmenlere verilen önem onların sorunlarına sahip çıkma, biçiminde değildi. Yukarıda da değindiğimiz gibi savaşın etkisiyle açlık ve sefalet içinde yüzen halkın, toprağa kavuşamayan köylünün iktidara bağlılığını kuvvetlendirmek, Kurtuluş savaşı ruhunu milli ilkelere temelinde canlı tutmak için Atatürk'ün kişiliğini yüceltmek görevi öğretmenlere verilmişti. Eğitimin temelini yerleştiren bu felsefenin aktif taşıyıcısı, aşılacağı öğretmenlerdi. Bu ruh hali içinde öğretmenler, uzun süre kendi sorunlarından uzak yaşadılar.

1931'de CHP'nin bir yan kuruluşu olarak kurulan Halkevleri eğitim ve kültürde önemli fonksiyonlar yüklediği için genel ola-

rak öğretmenler de sosyal ve kültürel faaliyetlerini, Halkevlerinde sürdürüyorlardı.

1940 yılında açılan Köy Enstitülerinin üretime ve kültürel gelişmeye yönelik eğitim politikası, bu enstitülerde genel olarak ilerici-demokrat ve yurtsever kişiliğe sahip öğretmenler yetiştirmiştir.

1946 ve Sonrası

1945'lerde ezilen dünya halklarının ve sosyalistlerinin faşizme karşı kazandığı zaferin etkileri tüm dünyaya yayıldı. Ülkemizde bundan etkilendi.

Ülkemiz bu yıllardan sonra, emperyalizme tam bir bağımlılık içerisindeydi. Truman Doktrini ve Marshal yardımı ABD emperyalizminin ülkeye iyice yerleşmesinin bir ifadesidir. Tepesinde bürokrat burjuvaların olduğu CHP'nin işlevi fiilen sona ermiştir. Bu nedenle 1946 yılında çıkarılan bir kanunla parti, dernek, sendika kurma hakkı yasallaştırılmıştır.

Kısa sürede birçok parti, onlarca sendika, dernek kurulmuştur. Bu durum karşısında paniğe kapılan CHP sendikaları kapatmıştır.

Öğretmenler de bu yasadaki yararlanarak 1948 yılında Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu'nu kurmuşlardır. TÖDMF 20 yıllık yaşamının 10 yılında öğretmen örgütü olarak demokrasi mücadelesine, öğretmenlerin ekonomik-demokratik hak ve istemlerine herhangi bir katkı sağlayamamıştır.

TÖDMF bu dönemde özellikle ilerici olan Köy Enstitüsü Çıkışlı öğretmenlere karşı gerici bir tavır takınmıştır. Köy Enstitüsü çıkışlı öğretmenler ise bu durum karşısında çeşitli bölgelerde kendi bağımsız derneklerini kurmuşlardır.

1950-60 yılları işbirlikçi tekelcilerin, DP iktidarının halk güçlerine karşı baskıları yoğunlaştırdığı, sefaleti artırdığı bir dönemdir. Mustafa Buday adlı öğretmen bu dönemde katledilmiş, ilerici-demokrat aydın öğretmenler, yazarlar susturulmaya çalışılmıştır.

Bu dönemde çalışanlara da sendika kurma ve grev hakkı tanınmıştır. Ancak çalışanlar içinde devlet memuru olan kamu personeline grev ve toplu sözleşme hakkı tanınmıştır.

1961 Anayasasınının 624 sayılı Devlet Personel Kanunu'nda devlet çalışanlarına da sendikalaşma hakkı tanınca TÖDMF'nin için-

de de bir grup öğretmen yer aldığı 92 öğretmen, 1965 yılında Temmuz ayında Türkiye Öğretmenler Sendikası(TÖS)'nü kurdu- lar.

TÖS öğretmenlerin ekonomik, özelliklede hem eğitimin, hem- de öğretmenlerin demokratik sorunlarına sahip çıkmış bu sorun- ların çözümü için çalışmalar yapmıştır. TÖS'lü öğretmenler toplu- mun çeşitli sorunlarına ilgi göstermiş, bu ve benzeri konularda da etkin, pratik adımlar atmıştır.

1965'ten sonraki siyasi ortamın havasından öğretmenler ve TÖS yöneticileri de etkilenmiştir. Bu yıllarda egemen olan hare- ket yeni kurulan TIP hareketiydi.

İşte bu ortamın siyasi hareketliliğinden etkilenen TÖS "Devrim için eğitim" şiarını ortaya atmıştır.

1969 yılında Milli Eğitim Bakanlığı zorlanarak eğitim şurası ya- pılması ve bunun insiyatifinin de TÖS elinde olması da sağlana- rak eğitim-öğretimin ve öğretmenlerin sorunlarının tartışıldığı şü- ra toplantıları yapılmıştır. TÖS "Devrim için Eğitim" şurasında "eği- timde yabancı uzmanlar istemiyoruz, grev hakkını alacağız, dev- rimciyiz, siz necisiniz, vatan savaşta halkın, barışta efendilerindir" vs. gibi sloganlar kullanmıştır.

Burada bakıldığında TÖS'ün ekonomik-demokratik platform- da hareket eden mesleki bir örgüt değil de, sanki siyasi bir mis- yonu olan sendika örgütü gibi bir izlenim bırakmaktadır.

Yine kamu çalışanlarına sendika kurma hakkı tanındığında il- kokul öğretmenlerinin örgütlediği İLK-SEN (İlkokul Öğretmenleri Sendikası)de kurulmuştur.

TÖS'ün 1968 yılında TÖDMF ve İLK-SEN ile yaptığı yürüyüşe yaklaşık 40.000 öğretmen katılmıştır. TÖS'ün genel olarak kullandığı ve "Devrim için eğitim" çerçevesindeki sloganlar bu yürüyüş- te de etkin olarak kullanılmıştı.

1968 yılında 15 Aralık'ta başlayıp 19 Aralık'a kadar devam eden "Büyük Öğretmen Boykot"u ise öğretmenin içinde yaşadığı bunalımı, eğitimdeki eşitsizliği protesto eden ve 11.000 öğretme- nin katıldığı önemli bir eylemdi.

TÖS zorunlu olarak fesh olma konumuna geldiği zaman 80.000 üyesi vardı.

12 Mart 1971 cuntası özellikle öğretmen hareketliliğini ve ör-

gütlülüğünü de gözönüne alarak, kamu memurlarının sendika kurma hakkını elinden almıştır. TÖS bu nedenle kendiliğinden fesholdü. Aynı dönemde yargılanmaya başlanan TÖS yöneticileri, 1976 yılında beraat etmiştir.

1971 ve Sonrası

Eylül 1971'de TÖS'ün yerine geçmek üzere Türkiye Öğretmenler Birliği (TÖB) kuruldu. Birliğin adı 1972 yılında Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB-DER) olarak değiştirildi.

TÖB-DER tüzüğü'nün amaç kısmında "... üyelerinin tüm ekonomik-demokratik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek birleşmelerini ve dayanışmalarını sağlamak" maddesi yer almaktadır. Tüzükteki bu amacı gerçekleştirmek için de "meslek odalarının çözümlenmesi, mesleki gelişme sağlanması, üyelerinin personel hukukundan doğan haklarının personel yararına işletilmesi".

"Eğitim mesleğinin, bilimsel eğitimin ilke ve amaçları doğrultusunda öneriler hazırlamak, bu önerileri kamuoyuna kabul ettirmek, aynı amaçlı ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak."

"Eğitim, bilim ve kültür hayatının çalışmalarının tam bir özgürlük ve demokratik işleyiş içerisinde sürdürülmesine çalışmak." *yerelbirde.*

TÖB-DER'in kendi içinde hareketli bir yapıya bürünmesi değişik muhalif grupların belirmesi Türkiye'de 1974'lerden sonra yükselen devrimci mücadeleyle orantılı olmuştur.

71 yenilgisi sonrası siyasi yön tayin etme tartışmaları, özünde aynı amaca hizmet eden oportünist-revizyonist nitelikli birçok siyasetin siyasi arenada kendine yer bulmasına neden olmuştur. Bu anlayışlar ekonomik-demokratik mevzilere de ister istemez yansımıştır.

Böylesi bir keşmekeş ortamı içerisinde TÖB-DER tüzüğü'nün amaç kısmında koyduğu öğretmenlerin ekonomik-demokratik sorunlarına, eğitim ve kültür hayatının içinde bulunduğu duruma ilişkin sistemli, yeterli bir çalışma yapamamıştır. Öğretmen sorunlarını devrimci ilkeler temelinde ele alıp işleyememiştir. Zaten TÖB-DER kurulduğundan 1975-1976 yıllarına kadar belli bir sessizlik içindeydi. Bu dönemden sonra, daha çok kitleselleşmeye (!) üye

ve şube sayısını artırmaya önem vermiştir. Elbetteki kitleselleşmek önemliydi. Ama olması gereken kitleselleşmeyi kayıtlı üye sayısını çoğaltmak yerine, kitleselleşmenin odağına öğretmenlerin eğitim sorunları doğrultusunda verilecek pratik mücadele yerleştirilmeliydi.

Bunların yanında TÖB-DER döneminde öğretmen mücadelesi, devrimci gençliğin mücadelesiyle bütünleştirilememiştir. Okullarda öğrenci-öğretmen devrimci dayanışmasının kurulamaması siyasi platformda öğretmen hareketinin devrimci gençliğin mücadelesiyle de istenen düzeyde bir bütünlük sağlayamaması sonucunu doğurmuştur. Bu durumun temel nedeni TÖB-DER'deki revizyonist-oportunist grupların mücadele ve örgütlenme anlayışlarıdır. Bu grupların durumunu ele almadan önce, faşist saldırılarda öğretmenlerin de boy hedefi seçildiği bu dönemde başlayan kitlesel katılımlı TÖB-DER eylemlerini şöyle sıralayabiliriz.

- 1976-77 yıllarında iller ve bölgeler düzeyinde "can güvenliği" temel talebini içeren mitingler.

- 1977 1 Mayıs İşçi Bayramına katılım. Sermaye güçlerince kana bulanmış bu günde şehit edilenler arasında dört öğretmen de bulunuyordu.

- 1978 16 Mart'ta İÜ'de faşist katillerce, yedi devrimcinin şehit edilmesi karşısında 20 Mart'ta derse girmeme, katliamla ilgili yürüyüş ve gösterilere katılma.

- 18 Eylül 1979'da Adana'da maskeli faşistler tarafından 6 öğretmenin katledilmesini protesto için derslere girmeme çağrısı yapılmış ve bu eylemi Tüm Asistanlar Derneği (TUMAS) da desteklemiştir.

- 24 Aralık 1979'da 1 yıl önce yapılan K. Maraş katliamını protesto için 1 günlük boykot eylemi.

24 Aralık TÖB-DER'in mücadele sürecinde ulaştığı son aşamaydı. Gerek doğruları gerekse yanlışlıklarıyla, kitlelere mal edilmeye özen gösterilen bu son eylemin hazırlanılışı, yapılışı ve sonuçlarını burada açacağız. Zira bu eylemle 12 Eylül gelmedi, ama TÖB-DER olayı fiiliyatta bitti. Neden bitti? Ve bu durum nasıl açıklanır? Bunu açıklamak için TÖB-DER'in içinde bulunduğu ve yaşadığı bazı olumsuzlukları görmek gerekir.

Demokratik kitle örgütleri ülkemiz özgül koşullarında muhteva-

sı gereği asgari olarak, demokrat olan ve örgütün temel ilkelerini kabul eden sol düşünceye, gruplara açıktır. Yani kitleleşme örgüt bütünlüğünü yok etmedikçe her sol grup, örgüt içinde yerini muhafaza edebilir. Bu anlamda TÖB-DER içinde de değişik görüşten grupların varlığı kaçınılmazdı.

1975-76 yıllarından sonra gelişen keskin gruplaşmalar TÖB-DER içinde birliği bozacak, örgütsel işleyişi yok edecek bir hal almıştır. Örneğin 1978'in Nisan ayından, kapanana kadar TÖB-DER İstanbul Şubesi atama yönetimlerle ayakta kalmış 1978 yazında yapılan 4. olağan kongreye delege bile gönderememiştir. Bu olumsuz durum egemen güçlere karşı mücadeleyi temel alma yerine, aralarındaki mücadeleyi temel alıp salt yönetim olma düşüncesinden yola çıkan grupların siyasal yanlışlarındandı.

Kimdi bu gruplar?

TÖB-DER içinde ağırlıkta sayısal bir güce "Birlik Dayanışma" birinci dereceden sahipti. Diğer taraftan "Devrimci Öğretmen" ve ittifakları. Ve öte tarafta genel merkez düzeyinde ikisinin de dışında kalan "Yurtsever Devrimci Öğretmen" vd.

Bu farklı yapılanmalar 1978'de yapılan 4. olağan kongrede kendisini göstererek Ankara sokaklarında faşistlere yapamadıklarını birbirlerine yaparak kongrenin çıkmaza girmesine neden oldular. Kongre sonrası G. Gazioğlu'nun başkanlığında Devrimci Öğretmen ve ittifakları (Demokratik Merkeziyetçiler, Özgürlük Grubu, Devrimci Demokratik Birlik) yönetim oldular. Öte yandan daha sonraki dönemde de faşistlerce katledilen Talip Öztürk başkanlığında "Birlik Dayanışma" ve "Demokrasi İçin Birlik" ve ittifakları da yönetim olduklarını iddia ederek aylarca süren burjuva mahkemelerinin sonucunu bekleyerek TÖB-DER'de iki başlılığı yarattılar. Böylece ne kadar "devrimci ve örgütçü" (!) olduklarını gösterdiler.

1978 Temmuzunda yeni bir grup yapısı olarak ortaya çıkan Devrimci Öğretmen Hareketi daha olayın patlak verdiği birinci günde kongre salonu ve Ankara TÖB-DER Şubesinde dağıttığı bildiriyle olayın sorumlularının Birlik Dayanışma ve Devrimci Öğretmen grupları olduğuna dikkat çekerek, "... Bu kongrede bir yönetimsizlik çıkması istenmiyorsa herkes devrimci sorumluluğunun bilincinde hareket etmelidir..." diyerek iki yanlışı da ortaya koydu.

O gün bu yanlışa dikkat çeken, doğru devrimci çizgiyi savunan grubun sözcüleri, 22 Ekim 1978'de Ankara'da genel merkez-ge ve tüm grup temsilcilerinin, şube başkanlarının, delegeler ve konukların davetli olarak katıldığı toplantıda konuşuruluyordu. Konuşmak için mikrofona yürüyen DÖH temsilcisine, DÖH sorumluları müdahale ederek provakasyona karşı açık bir tavır aldılar. DÖH temsilcisi yerine, devrimcileri ihbar eden, gazetelerde isim isim muhbirleyen PDA görüşü temsilcileri 30 dk. konuşuldu. DÖH temsilcisinin zor kullanılarak susturulması karşısında duyarsızlığını inatla sürdüren Başkan G. Gazioğlu'na giden DÖH temsilcisine "ben müdahale edemem, sadece izleyiciyim" demesi ilginçtir. Diğer grupların da tavırsızlığı kabullenilemez bir demokrasi gafidir.

İşte 24 Aralık boykotu öncesinde demokrattığı içine sindiremeyen ve kendisinden başka yapıyı kabul etmeyenler, ne kadar mücadeleci (!) olduklarını göstermişlerdir.

Devrimci Öğretmen Hareketi boykot kararının çıkması için İstanbul'da çok uğraştı. Bu konuda diğer gruplarla ortak bir bildiri dağıtımına da hazırlandı.

Boykot kararı genel merkezde oybirliği ile değil, oy çokluğu ile çıktı. Boykota genel merkez yönetiminde bir grup öğretmen karşı çıkarak önemli ve geri bir adım attı. Karar tüm iller ve ilçeler düzeyinde üyelere duyurulamadı. Diğer demokratik kitle örgütlerinde desteği sağlanamadı. Çeşitli illerde uygulanan sıkıyönetimin kitleler üzerinde yarattığı psikoloji etkisizleştirilemedi. Tüm bu olumsuzluklar boykota katılımın sayısını etkiledi.

TÖB-DER merkezinin boykot kararı almasındaki belirsiz ve karsız tutumu boykot sırasında da kendini gösterdi.

Boykotla birlikte çoğu öğretmen açığa alındı. Daha sonra sürüldü, yerlerinden edildi, mahkemelik oldu.

Açığa alınan öğretmenlere gerek mahkeme öncesinde, gerekse mahkeme sırasında yeterli destek ve güven verilmedi. Mahkeme ortak bir savunma çıkartılamadı. Hatta "... Ben kendi kendime boykota katıldım. Kimseyi teşvik etmedim, kimse de beni teşvik etmedi..." türünden tamamen örgütsüzlüğü ve bireyciliği savunan bir savunma yapılması doğrultusunda bölge temsilcileri ve avukatlar yoluyla genel merkez yönetimi öğretmenlere telkinde bulundu.

Bu yanlışlar yanında, doğrular da vardı. Yeterli olmayan katılma rağmen boykot ses getirmişti.

Açığa alınan öğretmenlerin yerine alelacele pedagojik formasyonu olmayan lise mezunları dolduruldu. Boykotun kamuoyu tepkisini etkisizleştirmeye yönelik bu tutum özellikle İstanbul'da tutmadı. Gerek ikna gerekse zor kullanılarak bu öğretmenler (!) yola getirildi. Böylece İstanbul'da boykot kırıcılık sökmedi. Ama mahkemeler sırasında yer yer dökülmeler oldu. Özellikle boykota katılan idareci öğretmenler dilekçe vererek boykota katılmadığını, o gün işi olduğu için gelmediklerini belirttiler. Bu da örgütün üyelerine yeterince sahip çıkamamasının bir sonucuydu.

İşte boykot sonrası kitlesine sahip çıkmamakla yönetimin subjektif niyeti ne olursa olsun TÖB-DER fiili olarak bitti.

TÖB-DER, 12 Eylül 1980'le beraber kapatıldı. Kapatıldığında 200.000 civarında üyesi vardı. Genel merkez yöneticileri iki ayrı mahkemede aynı, davadan yargılandı. Bir grup yönetici 12 Eylül'le birlikte yurtdışına çıkarak mültecilik yolunu seçti. TÖB-DER davasında yargılananlar çeşitli cezalar aldılar. Mültecilerin dosyaları ise ayrılarak ayrıca yargılandılar. Ve bu yargılamalarda beraat ettiler. Ve böylece garip bir hukuk olayı yaşanmış oldu.

Henüz yeni olan ve üzerine düşen devrimci görevleri yerine getirmeye çalışan Devrimci Öğretmen Hareketi, 12 Eylül döneminde cuntanın saldırılarına hedef olmuş, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmışlardır.

Görüldüğü gibi, gerici-faşist öğretmen örgütlenmeleri bir yana, tarih öğretmen mücadelesi ve örgütlenmeleriyle doludur. Ama önemli olan dün değil, dünün olumluluklarına dayanarak bugün atılacak adımlardır.

12 Eylül cuntası öğretmenlerin tüm demokratik haklarını ortadan kaldırdı. Öğretmenler sendikalaşma bir yana, dernek bile kuramaz bir durumdadır. Yine de öğretmenler bütün engellere rağmen, 1988'de kendi öz örgütlülüklerinden biri olacak bir derneği (EĞİT-DER) kurdular.

Geçmişte TÖB-DER içinde yer alan bazı grupların kendi görüşleri doğrultusunda bir araya gelerek kurdukları ve şekillendirmeye çalıştıkları EĞİT-DER'e çalışan öğretmenler asil üye olamamaktadırlar.

EĞİT-DER DEĞERLENDİRİLMESİ

Eğit-Der kurulu yaklaşık iki yıl oldu. O günden bu yana çalışan öğretmenlerin Eğit-Der'e asil üye olması, seçme-seçilme hakkını kullanmasının önu yasal olarak hala tıkalı durumdadır. Çalışan öğretmenin Eğit-Der'de yasal olarak karar alma yetkisi yoktur.

Geçmiş süreçte öğretmenin Eğit-Der'e üye olması gerekliliği gündemden hiç düşmemesine rağmen, Eğit-Der yönetiminin bu konuda pek bir çaba göstermediğini görüyoruz. Sorun basit anlamda bir üyelik sorunu değil çalışan öğretmenin dernek kurma, derneğe üye olma hakkının kazanılması sorunudur. Eğit-Der bunun için bir-iki kez bakanın ağızını yoklamaktan öte birşey yapmamıştır. Teslimiyetçi, reformist anlayış ürkekçe davranıp egemen sınıfları ürkütmemek için sorun üzerine ciddi bir şekilde eğilip, yine pratik bir çalışma yapmamıştır.

Fahri üyelik sayısını belli bir sınıra çıkarıp bunları daha sonra kendiliğinden asil üyeliğe dönüştürme yerine, öğretmen sorunları temelinde yürütülecek bir mücadeleyle bu hak bir lütf olarak değil, kendi kazancımız olarak kotarılabilir. Aksi durumda varolan üyelikler sadece kuru üyelikten öte bir şey değildir. Eğit-Der'e gelen üyeler çalışmalara katılanlar mevcut üyelerin yaklaşık ancak 1/10'u düzeyindedir. Bu da gösteriyor ki fahri üye sayısını artırmakla aslında sağlam ve dinamik bir örgütlülük yaratmış olmuyoruz.

Eğit-Der öğretmenin ve eğitimin sorunlarına karşı gerekli duyarlılığı gösteremiyor. Eğitimde öğrencinin, öğretmenin başına gelen herhangi bir olay Eğit-Der'i ilgilendirmemektedir. Çünkü emekçi halkın mücadelesinin kanla bastırıldığı, düzene uygun kafaların yetiştirildiği bir süreçte Eğit-Der'in bu tür olaylara karşı kayıtsızlığı, kendini daha büyük işlerin örgütü gibi görme havası Eğit-Der'i gerçek bir demokratik kitle örgütü işlevinden uzaklaştırmaktadır. Eğit-Der zaten bu ve benzeri konularda duyarsız davranıldığı için öğretmen kitlesi içinde adını yeterince duyuramamıştır.

Eğit-Der yönetiminin dernek bürokrasisinden daha bürokrat kesilmesi, dernekte yapılacak her iş için gerekli olsun olmasın yönetim kararı öngörmesi Eğit-Der'de "bürokratism" havasının egemen olmasını sağlamaktadır.

Eğit-Der öğretmenlerin sendikalaşma sorununu gündeme getirmiş, bu konudaki taban çalışmasını, yasalarda buna ilişkin boşluk-yasak var mıdır yok mudur şeklinde sürdürmüştür. Bunun dışında bir-iki gece, panel ve Sendikal Haklar Kurultayı'ndan sonra sendika kurma girişimini şu sıralar gündeme sokmuştur. Oysa buna karşın egemen olan görüş, sendika girişiminin henüz erken olduğunu savunan görüştür. Eğitim-Der'in sendika kurmaktaki aceleciliği bu bakımdan da yersizdir. Türk-İş'in, egemen sınıf temsilcilerinin öğretmenlerin sendika kurmasını gerekli bir hak olarak görmeleri bizim sendika girişim eylemini bağlamaz. Biz bu konuda sesimizi ve gücümüzü tabana dayandırmalıyız.

Eylemlilikte karşıdaki ürkütmemek maksadıyla temkinli davranan Eğitim-Der yöneticileri, başta Sendikal Haklar Kurultayı olmak üzere birçok işin hazırlanmasında anti-demokratik merkezî yetçî bir tutum sergilemiştir. Sendikal Haklar Kurultayı programı merkezde hazırlanıp şubelere gönderilmiş, bu aşamada öğretmenlerin görüşü sorulmuştur. Üstelik programa egemen sınıf partileri, hükümet sözcüleri ve Türk-İş temsilcileri doldurularak icazet arayışını, kendi gücüne güvenemeyişini pratik olarak bir kez daha ispatlamıştır. Böylesi bir işleyişin ve anlayışın hakimiyeti Eğitim-Der merkez yöneticilerinin Eğitim-Der içindeki devrimci-demokrat öğretmenlere "siz öğretmen değilsiniz, amacınız provoke etmek" gibi karşı-devrimci yakıştırmalara dahi götürmektedir.

Bugün gelinen noktada Eğitim-Der grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı için çalışan öğretmenlerin asil üyelik hakkının kazanılması için, * öğretmen kitlelerini harekete geçirecek, mevcut potansiyeli canlandıracak pratik işler yapılmalıdır. Yapılacak pratik işlerde esas ölçü yasallık değil, haklılık, meşruluk olmalıdır.

EĞİT-İŞ

Eğitim-Der içerisinde, sendikaya nasıl ulaşılacağı konusunda iki farklı anlayış ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri; dilekçeyle, burjuvaziden icazet dilenerek, tepeden bir sendika kurulabilir anlayışı.

İkincisi ise; sendikanın tabandan örgütlenilerek, mücadele edilerek, burjuvazinin izin vermesine değil, kendi gücüne güvenerek, kurulabileceğini savunan anlayıştır.

25 Mart 1990'da D.M.Ö'ler ve bir grup öğretmen asil üyelik konusunda başvuruda bulunmuştur. Böylece başından beri olması gereken çalışan öğretmenin söz ve karar sahibi olması ilkesi pratikte hayata geçirilmiştir.

Tepeden inmecı anlayış, başından beri –"Sendika için hemen başvuruda bulunmalıyız" görüşünü dayatmış, sendika başvurusu için "– vakit henüz erken, öğretmen örgütlülüğü yeterli değil. Önce örgütlenmenin önündeki engelleri aşalım" düşüncesini savunanları ise "Sendika istemiyorlar" demagojisi ile yıpratmaya çalışmışlardır. Ancak kendileri de tabandan gelen yoğun tepkiler üzerine; birkaç kez niyetlenmelerine rağmen, bir türlü sendika başvurusu girişimini; yapamamışlardır.

Sonunda tabana başvuruyormuş görüntüsü altında Genel Merkezin isteği doğrultusunda, her Şubede "Sendikal Haklar Komisyonu" oluşturulmuş. Bu komisyonların; sendikalanın, nasıl ve ne zaman kurulacağı konusunda yetkili oldukları ilân edilmiştir. Aslında bu konuda Genel Merkezin kendini tek yetkili gördüğü, Sendikal Haklar Komisyonlarının da tabana danışıyor görünmek için oluşturulduğu, bir ay sonraki Eğitim-İş başvurusuyla kanıtlanmıştır.

Genel merkezin genelgesiyle oluşturulan Sendikal Haklar Komisyonları, grup çıkarları için bir kenara itilerek 28 Mayıs 1990'da 23 Öğretmen tarafından sendika başvurusu girişimi yapılmıştır. İşin ilginç, Eğitim-Der Genel Başkanı bu girişimi açıkça desteklemekten kaçınmamıştır.

Bu sözümona sendikalanın nasıl kurulduğu bir yana, sendikayı kuran kişilerin de kimler olduğuna baktığımızda, içlerinde mücadele kaçınları, 12 Eylül'e methiye düzenlerin bulunduğunu hayretle görmekteyiz.

Biz DMÖ'ler olarak, böyle bir sendikalanın öğretmenlerin gerçek temsilcisi olamayacağını söylüyoruz. "Grevli-Toplu Sözleşmeli" sendikal başvuruyu bile yapmaktan çekinen bu sendika kurucuları öğretmen mücadelesini geliştiren değil, engel olan bir fonksiyon üstlenmektedir.

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTÜ ANLAYIŞIMIZ

Ülkemizin emperyalizme bağımlı çarpık kapitalist ilişkilerin ege-
men olduğu gerçeğini gözönüne aldığımızda halkın ekono-
mik-demokratik, kültürel hak ve çıkarlarının faşizme ve emperya-
lizme karşı kazanılması, korunması kitlelerin yaşamı açısından
önemlidir. Demokratik kitle örgütleri işte bu çıkarların savunuldu-
ğu, elde edilmeye çalışıldığı örgütlerdir.

Yasal olan demokratik kitle örgütleri, bizim gibi faşizmle yöne-
tilen ülkelerde, özellikle de faşizmin açıktan icra edildiği dönem-
lerde her an kapatılabilir. Bu bakımdan yasal olsun veya olmasın
halkın çıkarlarının meşruluğunu kavramak ve ona göre mücadele
yürütmek ve örgütlenmek uzun vadeli çıkarlarımız açısından da-
ha doğrudur.

DKÖ'ler farklı sınıf ve tabakalardan farklı siyasi görüşlü insan-
lardan oluşur. Demokratik kitle örgütü kapsadığı kitlenin ekono-
mik-demokratik çıkarlarını savunmanın yanında kitlenin yönet-
me-yönetilme sürecine de aktif katılımını sağlamalıdır.

Demokratik kitle örgütü anti-emperyalist, anti-faşist bir yapı-
lanmayı yukarıda anlatılanlar çerçevesinde elbetteki kendisine öl-
çü alacaktır. Sağlam bir örgütlülük için bu şarttır. Bunun dışında
düzenli ve verimli bir çalışma için örgüt çatısı altında varolan in-
sanların ilkeli bir birlik programlarının varolması şarttır. Kağıt üye-

rinde olan ilkeler karşısında pratik olarak tutarsız davranmak, DKÖ'lerin işleyişine sekte vurur.

İlkeli birlik programının ortak paydalarda dikkate alınmadan oluşturulması örgüt içinde kargaşa yaratır, grupçuluğun meşrulaştırılmasını sağlar.

DKÖ'lerde Örgüt Anlayışı

DKÖ'lerde ilkeli birlik temelinde şekillenen yapıda iç işleyiş ilkesi demokratik merkezîyetçilik ilkesidir. Demokratik merkezîyetçilik bir bütündür. Ne demokratik, ne de merkezîyetçilik birbirinin karşısına konamaz. Karar almada demokratik yanın ağır bastığı bu ilkede kararı uygulamaya dönüştürmede merkezî yan ağır basar. Her iki yandan birinin abartılı duruma gelmesi, yanlış eğilimler doğurur. Demokratik yanın abartılması kargaşalık yaratır; merkezî yanın abartılması da kitleden uzaklaşmayı katı bir bürokrasiyi doğurur.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesi ayrıca şu özellikleri taşır:

Çok Seslilik İlkesi

Çeşitli sınıf ve katmanlardan insanların yer aldığı DKÖ'lerde tabanda farklı görüşler, çok seslilikle sağlanır. Çok seslilikte grupların birbirlerinin görüşlerine tahammülü de gereklidir. Bu çok sesliliği tavanda (yönetim içinde) savunmak ise yanlıştır.

Katılım İlkesi

Karar alma, kararın uygulanma sürecine katılma, yönetime katılma veya seçme-seçilme hakkını kullanma katılım ilkesi esasına dayanır.

Birlik-Eleştiri-Birlik İlkesi

Birlikte zemininde çeşitli çelişkilerin çözümünde eleştiri-özeleştiri mekanizması işletilmelidir. Eleştirilerde yıkıcı değil, yapıcı olunmalı. Gerek teoride, gerekse pratikte birlikteliğin sürdürülmesi için eleştiride ikna yöntemi etkili kılınmalıdır.

Azınlığın Çoğunluğa Tabiliği İlkesi

Çoğunluğun aldığı karara azınlığın uyması gereklidir. Azınlığın çoğunluğa tabiliği ilkesi demek, azınlığın haklarının çiğneneceği anlamına gelmez. Tam tersine azınlığın haklarının da korunmasını gerektirir. Bu durum azınlığa gerektiğinde, çoğunluk olma cesareti kazandırır.

DKÖ'lerde Mücadele Anlayışı

Demokratik hak ve özgürlüklerin olmadığı ülkemizde DKÖ'lerin vereceği mücadele özünde demokrasi mücadelesidir. Yani ekonomik çıkarlar, sosyal ve siyasal çıkarlar, kültürel çıkarlar vb. Tepeden tırnağa halkın demokratik talepleri var, bunlar için yürütülen mücadele sözkonusu. Bu hak ve taleplerin ne kısa vadede alınabileceği, ne de bu düzende alınabileceği hayaline kapılmamak gerekir. Önemli olan bu doğrultudaki demokratik çizgiyi iyi çizmektir: Çizilen bu çizginin tamamının veya bir kısmının aşılması kapitalist düzende gerçekleşmeyebilir. Ama önemli olan demokrasi sorunun aslında bir devrim sorunu olduğu bilincini taşımaktır. Ülkemizde gerçek ve tam anlamda bir demokrasinin yerleşebilmesi demokratik halk devrimiyle olacaktır. Yapılacak şey ise o günü beklemek değil, demokrasi programının mücadelesini şimdiden hayata geçirmektir.

DKÖ'lerde Çalışma Tarzı

Eğitim emekçileri ve bunun içerisinde özellikle de öğretmenler küçük burjuva memur kategorisi içerisine girmektedir. Bu nedenle yaptığı işten dolayı nispi bir rahatlık içindedir. Ülkemizde eğitimin genel olarak çift sistemli olması, öğretmenin ekonomik açıdan kendini ek işlerle rahatlatmasını sağlamaktadır. Buna rağmen eğitim emekçilerinin kendine özgü sorunları vardır. Ek işler peşinde koşması, aldığı ücretin kendisini geçindiremeyecek miktarda olmasından kaynaklanmaktadır. Oysa öğretmenin kendisini sosyal ve kültürel açıdan geliştirmeye ihtiyacı vardır. Okul ile ek iş arasında boğulan öğretmen, eğitim ve öğretimde verimsiz olmaktadır. Hem öğretmenin öğretmen olmaktan doğan sorunları, hem de eğitimin diğer sorunları eğitim emekçilerinin temel alınması gereken sorunlardır.

Eğitim emekçileri bir yandan kendi sorunlarının çözümü için mücadele verirken, mücadelesinin demokrasi mücadelesinin bir parçası olduğunu unutmamalı, toplumun sorunlarına karşı gerekli tavrı ve duyarlılığı da göstermelidir. Çünkü bizim gibi demokrasinin olmadığı bir ülkede kitlelerin sorunları salt kendi biriminde vereceği mücadele ile değil, demokrasi güçlerinin ortak dayatmasıyla belli bir sonuca varır.

Demokratik kitle örgütleri, yasal olarak işleyen kurumlardır.

Ancak mücadelinin bağlayıcı ilkesinin salt yasal ve hukuki dayanaklarından öte haklılık ve meşruluk olduğu gerçeğini gözardı etmemeliyiz. Mevcut yasalar bile keyfi olarak işletilmiyor. Haksız gerekçelerle DKÖ'ler üzerinde baskılar uygulanıyor. Biz haklarımızın ve haklılığımızın bilinciyle egemen güçlerden lütf beklememeli, meşru zeminde mücadeleyi örgütleyebiliriz. Bu anlayış DKÖ'lerin gereğince işlemede, aktivite kazanmasında önemli bir çalışma anlayışıdır.

TÜSTAV

SENDİKALAŞMAYA BAKIŞIMIZ

Sendika çıkarları aynı yönde olan sınıf veya gruplarının işverene veya işveren statüsündeki kurumlara karşı oluşturduğu ekonomik-demokratik mücadele örgütleridir.

Sendikalar, çalışanların ekonomik anlamda yaşamlarının iyileştirilmesi için sürekli mücadele vermelidirler. Sendikalar çalışanların sosyal-demokratik haklarını savunmak, kazanmak için de mücadele verirler. Ancak buradan sendikaların sadece ekonomik-demokratik çıkar örgütü olduğu bunun dışında hiçbir şeyle ilgilenmeyeceği anlamı çıkarılmamalıdır. Sendikalar ülkede olup biten toplumsal olaylara da seyirci kalmaz. Bu tür olaylar karşısında tavır koymak zorundadırlar.

Sendikalar siyasi mücadele yürüten örgütler değildir. Ama siyasi mücadeleyi destekleyen savunan üyelerine sınıf bilincini kavratan örgüt olmalıdır.

Sendikalar hangi çalışma biriminde, hangi işkolunda olurlarsa olsunlar aynı özelliklere sahip sendikalar olmak zorundadırlar. Yoksa "benim iş kollarım değişik" diye gerçek sendika özelliğinin dışında geri pasif tutumlar takınmak doğru değildir. İşte eğitim emekçileri için gerekli olan sendikada, gerçek bir sendika özelliği taşınmalıdır.

Bilindiği gibi öğretmenler 1965 yılında TÖS'ü kurmuşlardır. O dönem kamu çalışanlarının sendika kurma hakkı var, grev ve toplu sözleşme hakkı yok idi. Bu anlamda TÖS gerçek anlamıyla bir

sendika değil, sadece adı olan bir tabela sendikası idi. Bugün eğitim emekçilerinin önündeki taleplerden en önemlilerinden birisi grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkının kazanılmasıdır. Diğer kamu çalışanlarının da aynı sorunla karşı karşıya geldiğini gözönüne alacak olursak, bu hakkın kazanılması için kendi başına davranmanın diğer çalışanlardan kopuk hareket etmenin hem anlamsız, hem de etkisiz bir çaba olacağını bilmek zorundayız. Bu hakkı söke söke almanın yolunu açmak için tüm kamu memurlarının gücünü bir odakta toplamak gerekir.

Sendika eğitim emekçileri için ekonomik hakların elde edilmesinde gerekli bir araç olduğu gibi örgütlenmede de önemli bir biçimdir. 12 Eylül'ün vurduğu ağır darbe gözönüne alındığında eğitim emekçilerini bir dernek çatısı altında örgütleme, derneğe gelip gitmesini sağlamak önemli bir sorundur. Bu nedenle sendikalaşma ile dernekleşme birbirinin karşısına çıkarılmamalıdır. Sendikalaşma talebinin olduğu yerde dernekleşme geri adımdır, demek saçmalaktır. Tam aksine eğitim emekçileri Eği-Der örgütlülüğünü yaygınlaştırmalı, bu örgütlülüğü iyi kullanarak sendikalaşmanın zeminini yaratmalıdır.

Biz eğitim emekçileri nasıl bir sendika istiyoruz?

İlkönce, göstermelik olmayan bir sendika istiyoruz. Göstermelik olmayan bir sendika ise grevli-toplu sözleşmeli bir sendikadır.

"Yasalarda kamu çalışanlarının sendika kurmasına engel yok önce sendikayı kuralım, buradan grev-toplu sözleşme hakkını öne süreriz" mantığı saçmadır. Grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı bir bütündür. Tabela sendikası istemiyorsak-ki istemiyoruz bu bütünü elde etme mücadelesini vermeliyiz.

Biz bağımsız, devrimci bir sendika istiyoruz. Güçlü olmak için reformist-sarı sendikalarla birleşmek değil, tam aksine bu ve benzeri anlayışların dışında onlara karşı devrimci sendika odağını yaratmalıyız.

Biz Devrimci Mücadelede Öğretmenler olarak, diğer konularda olduğu gibi (Eği-Der'in asil üyelik sorunu gibi) sendikalaşma konusunda da oligarşiden icazet dilenmemek gerektiğini, bunun baştan yanlış olduğunu savunduk, savunuyoruz. Bu tavrımızı Sendikal Haklar Kurultayı'nda somut olarak sergiledik.

Eğitim emekçileri sendika hakkını tavizsiz bir mücadele ile söke söke alacaklardır. Böylesi bir mücadele için çeşitli yöntemlerle kitleye bilinç götürmenin yanında eğitim ve öğretmenin sorun-

ları doğrultusunda yasal ve meşru zeminde, bizzat mücadele edilerek kazanılacağı bilinmelidir. Salt panellerle, gecelerle vb. etkinliklerle kamuoyu yarattığına inanmak böylesi yüzeysel bir çıkışla tam anlamıyla mücadele ettiğini sanmak, ham bir hayaldir. Ne yasal girişim ve etkinlikler, ne de hukuki boşluklar yabana atacağımız şeyler değildir. Ama sendika bilincini nasıl bir sendika istediğimizi tabana kavratmak, buradan tabanı harekete geçirmek sendikanın aşağıdan yukarıya temellerini atmak açısından hem gerekli, hem de doğru olmalıdır. Aksi taktirde yukarıdan aşağıya bir sendika kurmak böyle bir hakkın olmadığı ülkemizde kurulan sendika kapatıldığında, sendika hakkının gerekliliğinden habersiz kitlenin doğal olarak sessiz kalmasına neden olacaktır. Tabanın bu konuda harekete geçirilmesinde Eğit-Der gerekli işleri sağlamalı, asil üyelik hakkını ve mücadelesini de sürekli gündemde tutmalıdır. Bunun yanında sendikalaşma mücadelesinde, diğer kamu çalışanlarıyla ortak hareket edilmelidir.

TÜSTAV

TALEPLERİMİZ

Eğitim emekçilerinin, ekonomik çıkmaz içinde buldukları yadsınamaz. Ülkemizde sürekli artan hayat pahalılığı ve enflasyon emekçileri güç durumda bırakmıştır. 657 sayılı devlet memurları yasası kapsamında değerlendirilen öğretmenlerin ekonomik kaderi bu yasanın sınırlarına bağlıdır. Ekonomik geleceğimizin kendi elimizde olması için diğer kamu çalışanlarıyla birlikte grevli toplu sözleşmeli sendika hakkımız kazanılmalıdır. Bunun dışında varolan sorunlarımızın çözümü için eğitimin gerici-faşist nitelikten kurtarılması için demokratik ve siyasal şu taleplerde bulunuyoruz.

● 12 Eylül'le görevden alınan öğretmenler yeniden görevlendirilmeli, bu sürede yargılananların uğradıkları hukuki durumlar iptal edilmelidir. Öğretmenlerin uğradıkları maddi-manevi kayıplar giderilmelidir.

● TÖB-DER açılmalı, malları geri verilmelidir.

● Siyasi düşüncelerinden dolayı öğretmenler üzerinde baskının bir ifadesi olan sürgünler vb. kaldırılmalıdır.

● Eğitim sistemi, eğitim kurumları ülke gerçeklerine göre ve halkın ihtiyaçlarına göre planlanmalı, oligarşi için değil halk için eğitim yapılmalıdır.

● Eğitimin, asimilasyonun bir aracı olarak kullanılmasından vazgeçilmelidir.

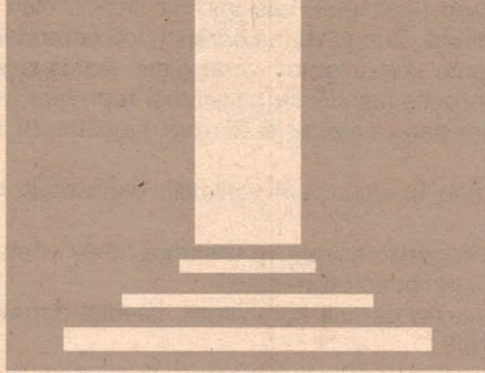
- Kürt halkının kendi diliyle eğitim yapması sağlanmalıdır.
- Ders kitaplarının, ders programlarının hazırlanması uzman eğitimcilerden kurulu komisyonlara devredilmelidir.
- Din dersleri okullardan kaldırılmalıdır. Öğrencinin düşünme-tartışma yeteneğini geliştiren derslerin sayısı artırılmalıdır.
- İmam Hatip Liseleri kapatılmalıdır.
- Eğitim kurumlarının yönetimi bürokrat-faşist yöneticilerin elinde değil, demokratik bir şekilde seçilen yöneticilerin elinde olmalı.
- Okullarda askeri nitelikli disiplin yönetmelikleri uygulamadan kaldırılmalıdır.
- Öğretmen üzerindeki baskının bir ifadesi olan müfettişlik sistemi kaldırılmalı. Bunun yerine öğrenci-veli-öğretmenlerden kurulu bir denetleme kurulu görev yapmalıdır. Gerici-faşist müfettiş ve idarecilerin polis mantığıyla hazırladığı raporlara göre belirlenen sicil-kıdem-derece atama ve benzeri uygulamalar son bulmalı.
- Öğretmen kıyımına son verilmeli, okullardaki muhbir ağı dağıtılmalıdır.
- Derslerin görülmesinde ve izlenmesindeki yöntem öğrenci ve öğretmen tarafından belirlenmeli.
- Öğretmenler dernek kurabilmeli, istediği derneğe, partiye üye olabilmelidir.
- Öğretmenler ulusal ve uluslararası düzeyde kültürel ve sosyal dayanışmaya gidebilmelidirler.
- Rotasyon ve yeterlik sınavı kaldırılmalı.
- Öğretmenevleri için kesilen aidat kaldırılmalı, öğretmenevinin giderleri bakanlıkça karşılanmalıdır. Öğretmenevlerinin yönetim ve denetimi öğretmenlere bırakılmalıdır.
- Öğretmenlere lojman sağlanmalıdır.
- Özel okullar, özel dershaneler kapatılmalıdır. Ayrıcalıklı eğitime son verilmelidir.
- Ders saatleri azaltılmalıdır.
- Eğitimde kullanılan araç-gereç sayısı yeterli düzeye çıkarılmalıdır.
- Meslek lisesi öğrencileri üzerindeki sömürüye son verilmelidir.
- Eğitime bütçeden ayrılan ödenek yeterli miktarda artırılmalıdır.

● Öğrenci-öğretmen-veli işbirliği sağlanarak, gerici eğitime karşı mücadele anlayışı yaratılmalıdır.

● İlk-San'ın yapısı demokratikleştirilmeli. Öğretmenler bu sandığın tüm kademelerinde söz ve karar sahibi olmalıdır.

● 24 Kasım Öğretmenler günü yerine, Öğretmenin insanlık onuruna sahip çıktığı gün olan, 24 Aralık Öğretmenler günü olarak kabul edilmeli, bu gün Resmi Tatil olarak İş Takvimlerinde yerini almalıdır.

● Tüm Dünya işçilerinin, Birlik, Dayanışma ve Mücadele günü olan 1 Mayıs, biz eğitim emekçilerinin de kutlaması gereken bir gündür. Bu nedenle 1 Mayıs İşçi Bayramı Resmi Tatil Günü olarak kabul edilmelidir.

TÜSTAV

DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNE BAĞLI OLARAK EĞİTİMSEL AMAÇLARIMIZ

HALK İÇİN EĞİTİM: Demokratik halk devrimiyle beraber bugünkü eğitim sistemi tümüyle yıkılarak yerine halkın ihtiyaçlarına cevap veren, sosyalist inşaya ve yeni insanın yaratılmasına hizmet eden devrimci bir eğitim sistemi kurulacaktır. Devrimci öğretmenler bu sistemin kurulmasına ve toplumsal fonksiyonlarını yerine getirmesine önderlik edeceklerdir.

DEVRİMCİ EĞİTİM YENİ İNSANIN YARATILMASINA ARACILIK EDECEKTİR: Sosyalist inşa, ekonomik inşa olduğu kadar yeni (sosyalist) insanın yaratılmasıdır da. Yeni insan, sömürücü-kapitalist toplumun ahlaki, kültürel tüm pisliklerden arınmış sosyalist inşayı hem fiziki, hem ahlaki olarak gerçekleştirecek insandır. Bu görev, ancak öğretmenlerin, emekçi-halk, çocuk ve gençlerini ilkökul sıralarından başlayarak eğitmesiyle başarılabilir.

DEVRİMCİ EĞİTİM İNSANIN TÜM YÖNLERİYLE GELİŞMESİNE HİZMET EDECEKTİR: Burjuva eğitim sisteminin tersine, devrimci eğitim sistemi insanları sadece bazı yönleriyle değil, ahlaki, zihinsel, kültürel, politeknik, bedensel bütün yönleriyle geliştirecek, yetenekleri açığa çıkarıp yetkinleştirecek bir sistem olacaktır. Böylece burjuvazinin parçaladığı eğitimin birliği sağlanacaktır.

DEVİRİMCİ EĞİTİM ÜRETİMLE İÇİÇE OLACAKTIR: Devrimci eğitim sisteminde teori ile pratiğin birliği sağlanacağı gibi, üretimle eğitimin de birliği sağlanacaktır. Dersler, toplumsal işle birleştirilecektir. Eğitim, aynı zamanda üretimin yapılması olacaktır. Öte yandan fabrikalar aynı zamanda eğitimin yapıldığı okullar haline getirilecektir. Ayrıca eğitim ordusu, sosyalist inşaya bizzat üretim faaliyetiyle katılacaktır.

DEVİRİMCİ EĞİTİM PARASIZ OLACAKTIR: Demokratik halk iktidarı, ilkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitimi parasız hale getirecek ve bu haktan, rejim düşmanları dışında herkes yararlanacaktır.

DEVİRİMCİ EĞİTİM SİSTEMİ ULUSLARIN KARDEŞLİĞİNE HİZMET EDECEKTİR: Devrimci eğitimin verildiği okullar aynı zamanda Kürt, Türk ve diğer azınlık ulus-emekçi çocuk ve gençlerinin kaynaştığı yerler olacaktır. Ayrıca her ulus kendi diliyle eğitim yapma imkanına kavuşacak ve ulusal eşitsizlik eğitim alanında da ortadan kaldırılacaktır.

DEVİRİMCİ EĞİTİM SİSTEMİ DEMOKRATİK BİR İŞLEYİŞE SAHİP OLACAKTIR: Devrimci eğitim sisteminde öğretmen-öğrenci temsili temelinde demokratik, katılımcı bir işleyiş kurulacaktır. Görevlerini yerine getirmeyen öğretmenler, demokratik yollarla görevlerinden alınabilecektir. Dayak, eğitim yöntemi olmaktan çıkarılacak, öğretmen-öğrenci arasında devrimci kardeşlik ilişkileri kurulacaktır. Okullardaki bu demokratik işleyiş, halkın denetimine tabi olacaktır.

DEVİRİMCİ EĞİTİM BİLİMSEL EĞİTİM OLACAKTIR: Devrimci eğitim sisteminde, eğitim din bağına bağlılığından tamamen kurtulacaktır. Din dersleri kaldırılacaktır. Devrimci eğitimin yapıldığı okullar bilimsel yaratıcılığa, bağımsızlığa, aktifliğe sahip olacaktır. Üniversiteler, sosyalist inşaya hizmet eden bilimsel gelişmelerin ocağı haline getirilecektir.

DEVİRİMCİ EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETMENLERİN YAŞAMSAL-GEÇİM SORUNLARI OLMAYACAKTIR: Yeni insanın yaratılmasında temel bir toplumsal görev üstlenen öğretmenlerin, bugünkü sömürücü düzende olduğu gibi yaşamsal-geçim sorunları ortadan kaldırılacaktır. Öğretmenler toplumun genel yaşam standartlarına bağlı olarak geçimlerini sağlayacaklardır.

SONUÇ

Eğitim emekçilerinin geçmişte kazandığı hakların gaspedildiğini de gözönüne aldığımızda önümüzdeki mücadelenin daha da çetin olacağı sonucuna varırız. Bunun yanında mücadele edilmeden, bedel ödemededen yukarıdan aşağıya bir "sus payı" olarak verilen bir takım hakların yine gerektiğinde bir çırpıda geri alındığını, üstüne bir çizgi çekildiğini de gördük, yaşadık. Önemli olan en geniş öğretmen kitlesini doğru hedefler doğrultusunda bilinçlendirerek mücadeleye sevk etmek olduğuna haklarımızın ancak tabanın örgütlülüğü ve kararlı mücadelesiyle alınabileceğini yaşamış gerçekler karşısında, bir kez daha kavradık.

Ekonomik-demokratik hakların kazanılmasında egemen sınıflara şirin gözükme, yasallık lütfuna sığınan reformizme karşı mücadele edilmeli, kitlenin onların peşinden gitmesine engel olabilmeliyiz. İşimiz gevezelik olmamalıdır. Lafta keskin görünüp, pratikte reformistlerden farklı olmayanları da teşhir etmemiz gerek.

Mücadele ilerledikçe önümüze yeni hedefler, programlar koymamız gerekecektir. Elimizdeki bu program bizim için asgaridir. Yoksa öğretmenin her sorununu çözecek bir anahtar değildir. Amaç yürünmesi gereken yerden hemen yürümeye başlamak, mevcut deneyim ve tecrübenin üzerinde yeni bilgiler üretmektir.

Grevli-toplu sözleşmeli sendikal hak talebimiz için sistemli bir mücadele gerekir. Yoksa bir sorun olarak gündemde tutmak, çö-

zümü için uğraşmamak bir anlam ifade etmiyor. TÖB-DER döneminde bu hak savunuldu, ama bu konuda pratik mücadele yürütülmedi. Bu konudaki mücadeleyi daha sistemli bir hale getirmek için de bütün kamu çalışanlarıyla birlikte hareket edilmelidir.

Eğit-Der'de çalışan öğretmenlerin asil üyelik sorunu gözardı edilmemelidir. Amacımızın öğretmen potansiyelini harekete geçirmek örgütlemek olduğunu düşünürsek, sendika ile dernek olayının karşı karşıya getirilmesinin anlamsız olduğunu görürüz.

Eğitim emekçilerinin mücadelesi ülkemizdeki demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır. Ve bizde demokrasi sorununun özünde bir devrim sorunu olduğunu unutmamalı, demokrasi mücadelesini yürüten diğer kesimlerden kopuk olmamalıyız.

**EĞİT-DER ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİNDİR!
SENDİKA HAKKIMIZ ENGELLENEMEZ!
GERİCİ-FAŞİST EĞİTİME SON!
ÖRGÜTLENELİM, DİRENELİM, MÜCADELE EDELİM!
YAŞASIN ÖĞRETMENLERİN DEVRİMCİ MÜCADELESİ!**

TÜSTAV

TÜSTAV

Fiyatı: 3500 TL